

нього час; висока мотивація, що забезпечується дотриманням попередньо вказаних педагогічних умов використання дистанційного навчання у професійній освіті; урахування здібностей студентів і шляхів навчання. Отже, важлива роль у дистанційному навчанні належить телекомунікації, від чого залежить не тільки оперативність доставки навчального матеріалу, але і якість самого навчання.

Література

1. Арестова О.Н. Коммуникация в компьютерных сетях: психологические детерминанты и последствия / Арестова О.Н., Бабанин Л.Н., Войскунский А.Е. – Вестник МГУ. Серия XIV.-М., 1996.
2. Демакова И.Д. Социально-педагогические проблемы использования ЭВМ в школе: к концепции исследования / Демакова И.Д. Жамкогьян М.С. – Теоретические проблемы использования ЭВМ в школе. – М.: АПН СССР, 1991.
3. Кремень В.Г. Освіта і наука України – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. / В.Г. Кремень – К.: Грамота, 2005.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / А.І. Кузьмінський – К.: Знання, 2005.
5. Николаенко С.Н. В образовании – информационная революция / С.Н. Николаенко // Зеркало недели. – 2006.
6. Ніколаєнко С.М. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / С.М. Ніколаєнко // Освіта України. – 2007.
7. Полат Е.С. Новые педагогические технологии [Пособие для учителей] / О.С. Полат – М., 1997.
8. Полат Е.С. Дистанционное обучение: Каким ему быть? / Полат Е.С., Петров А.Е. // Педагогика. - 1999.
9. Стасюк В.Д. Деякі аспекти проблеми міжпредметних зв'язків між школою та ВЗО у професійній підготовці майбутніх економістів / В.Д. Стасюк // Наука і освіта. – 2003.

І. Козубцов

провідний науковий співробітник Наукового центру зв'язку і інформатизації Військового інституту телекомунікацій та інформатизації Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», кандидат технічних наук

УДК 377.127.6

РОЗРОБКА ПРОЕКТУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОЇ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ АСПРАНТІВ (АД'ЮНКТИВ) ВНЗ ТА НДІ

Вперше розроблено проект освітньо-професійної програми методологічної компетентної моделі підготовки наукових та науково-

педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Вона адекватна до сучасної інтегрованої системи освіти України в контексті Болонського процесу.

Ключові слова: методологічна компетентна модель, освітньо-професійна програма, підготовка, аспірант, ад'юнкт.

И. Козубцов

*ведущий научный сотрудник Научного центра связи и информатизации
Военного института телекоммуникаций и информатизации
Национального технического университета Украины «Киевский
политехнический институт», кандидат технических наук*

**РАЗРАБОТКА ПРОЕКТА ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ
КОМПЕТЕНТНОЙ МОДЕЛИ ПОДГОТОВКИ АСПИРАНТОВ
(АДЪЮНКТОВ) ВУЗА И НИИ**

Впервые разработано проект образовательно-профессиональной программы методологической компетентной модели подготовки аспирантов (адъюнктов) ВУЗа и НИИ. Она адекватна к современной интегрированной системе образования Украины в контексте Болонского процесса.

Ключевые слова: методологическая компетентная модель, образовательно-профессиональная программа, подготовка, аспирант, адъюнкт.

I. Kozubtsov

*the leading scientific employee of the Centre of science of communication and information of Military institute of telecommunications and information of National technical university of Ukraine «the Kiev polytechnical institute», a
Cand.Tech.Sci.*

**DEVELOPMENT OF PROJECT OF THE EDUCATIONAL-
PROFESSIONAL PROGRAM OF METHODOLOGICAL COMPETENT
MODEL OF PREPARATION OF GRADUATE STUDENTS (ADJUNCTS)
OF INSTITUTE OF HIGHER AND NII**

The project of the educational-professional program of methodological competent model of preparation of graduate students (adjuncts) of Institute of higher and NII is first developed It is adequate to the modern computer-integrated system of formation of Ukraine in the Bolonskogo user structure.

Keywords: *methodological competent model, educational-professional program, preparation, graduate student. adjunct.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Положення про підготовку науково-педагогічних(НПК) і наукових кадрів (НК) в аспірантурі [1] та Інструкція про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у Збройних Силах України в ад'юнктурі [2]

не визначають освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) їх підготовки.

Матеріал статті є логічним підрозділом дисертаційного дослідження, яке проводиться в рамках наукових програм: Національної доктрини розвитку освіти в Україні [3]; Державної національної програми „Освіта” (Україна XXI століття) [4]; Законом України „Про вищу освіту” [5]; Програми будівництва і реформування Збройних сил України на період до 2015 р; основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009–2013 роки [6], націленого на розробку проекту освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки НК і НПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Аналіз Інтернет простору за групою ключових слів на предмет публікацій пов’язаних з ідеєю розробки проектів ОПП підготовки для сучасної методологічної компетентної моделі НК і НПК з великою достовірністю констатували факт не опрацьованості цієї теми.

Формулювання цілей статті. Метою статі є висвітлення основного результату дисертаційного дослідження з спеціальності „теорія та методика професійної освіти галузі педагогічних наук, а саме розробка освітньо-професійної програми компетентної моделі підготовки аспірантів (ад’юнктів) з міждисциплінарною науково-педагогічною компетенцією.

Результат дослідження. Проект освітньо-професійної програми підготовки аспірантів (ад’юнктів) має вигляду макету галузевого стандарту. Побудова, виклад та оформлення макету стандарту відповідає вимогам Державному стандарту вищої освіти (ДСВО) структура та послідовність розробки ОПП відповідає узгоджена з формою ОКХ. Проект ОПП підготовки аспірантів передбачається застосувати як галузевий нормативний документ, у якому визначатиметься нормативний термін та зміст навчання, нормативні форми державної атестації, встановлюються вимоги до змісту, обсягу й рівня освіти та професійної підготовки фахівців відповідно освітньо-кваліфікаційного рівня „доктора філософії”.

Структура зв’язку проекту ОПП з проектом ОКХ аспірантів та ад’юнктів представлено на рис. 1.

Розроблений стандарт має бути складовою галузевого стандарту вищої освіти і передбачається використовувати під час:

- розробленні складової галузевого стандарту вищої освіти (засоби діагностики якості вищої освіти);
- розробленні складової стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів, наукових установ (варіативні частини ОПП підготовки НК НПК та засобів діагностики якості вищої освіти);

– розробленні навчального плану, програм навчальних дисциплін та науково-педагогічних практик.

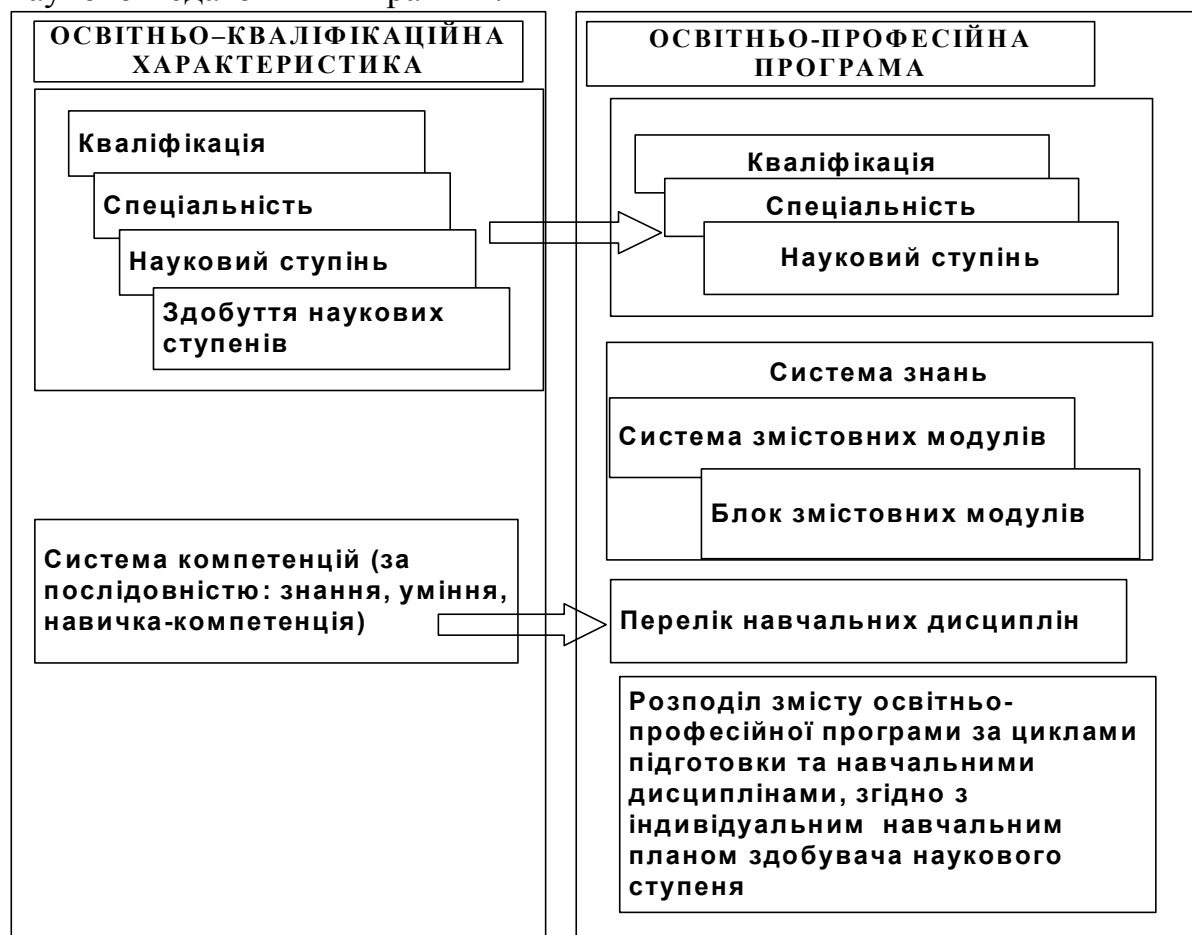

Рис. 1. Структура та послідовність синтезу ОПІ аспірантів

Загальний бюджет навчального часу підготовки аспірантів ад'юнктів та розподіл представлено в табл. 1. Зміни торкнулися часу підготовки аспірантів ад'юнктів в НДУ шляхом зрівняння обсягу навчального часу для ВНЗ.

Таблиця 1

Розподіл загального бюджету навчального часу підготовки ад'юнктів

№ п/п	Бюджет часу	Обсяг навчального часу	
		годин	тижнів
1.	Навчально-професійні дисципліни	1210	22,5
2.	Дослідження	6048	112
3.	План підготовки дисертації	734	13,5
4.	Захист дисертації	432	8
5.	Загальний бюджет навчального часу	8424	156

Таке комплексне рішення докторантом дозволило цільове об'єднати підготовку майбутніх НК і НПК у ВНЗ та НУ [2], що виключає виникнення складнощів при варіативному підході до виконання видів діяльності [7]

визначених в Законі України Про наукову і науково-технічну діяльність [8]. Вона гостро актуальна для НК і НПК з числа офіцерського складу у Збройних Силах України [7, 9, 10].

Рішення ґрунтується на твердженні в Положенні [1], що в разі необхідності за рішенням вченої (наукової, науково-технічної) ради ВНЗ (НДУ), до навчального плану підготовки аспірантів (ад'юнктів) можуть бути включені додаткові дисципліни або збільшений час на вивчення визначених дисциплін, але загальний час навчання не може перевищувати 25% від визначеного. Цю умову ми обираємо за правову основу дисертаційного рішення, що дозволяє удосконалювати сучасну методологічну модель підготовки.

Засоби діагностування якості при атестації також зазнало змін. В проекті ОПП передбачено складання кандидатських екзаменів з дисциплін:

- філософії (за напрямом філософії розвитку наукового напрямку за профілем підготовки згідно паспорту спеціальності);
- іноземної мови (за вибором аспіранта);
- спеціальності (за профілем підготовки згідно паспорту спеціальності);
- педагогіки та психологія вищої школи;
- методологічні основи наукових досліджень.

Зміною статус заліку звітності з дисциплін: методологічні основи наукових досліджень та основи педагогіки та психології вищої школи на кандидатський екзамен ми підвищимо відповідальність аспірантів та ад'юнктів до професійної підготовки, об'єктивніше екзаменаційна комісія оцінить рівень знань, умінь, навичок та компетенції. Результат оцінювання рекомендуємо відобразити в додатку до диплому про закінчення аспірантури (ад'юнктури).

Всі кандидатські іспити проводяться за рахунок часу, передбаченого на індивідуальну роботу аспірантів (ад'юнктів). Заліки проводяться в години, що відведені для вивчення відповідних дисциплін.

Розподіл навчального часу за навчальними дисциплінами, що рекомендуються для вивчення за термін навчання в аспірантурі (ад'юнктурі), а також розподіл навчального часу та звітність за дисциплінами, представлено в табл. 2.

В новій редакції загальний бюджет часу, відведеного на підготовку НК та НПК, буде становитиме 1210 годин це не перевищує 25% від діючої норми. Отже, запропонована методологічна компетентна модель по бюджету часу не суперечить чинному законодавству [1].

Згідно до методологічної компетентної моделі підготовки аспірантів та ад'юнктів практичне формування професійної міждисциплінарної науково-педагогічної компетенції передбачено під час планової науково-

педагогічної практики [11]. Практика позитивно сприяє формуванню професійної компетентності за напрямками наукової та науково-технічної діяльності: науковою та науково-педагогічною діяльністю. Запровадження цілеспрямованої підготовки за напрямками сформує у здобувачів спроможність варіативно виконувати діяльності. Запропонований системний підхід, очевидно, усуває існуючий варіативний парадокс [12].

Таблиця 2

Розподіл навчального часу за навчальними дисциплінами

Найменування дисципліни	годин	за роками підготовки			Вид звітності
		1	2	3	
Філософія	110	110	-	-	канд.іспит
Іноземна мова	140	140	-	-	канд.іспит
Спеціальність (за профілем підготовки)	300	100	100	100	канд.іспит
Педагогіка та психологія вищої школи	200	100	100	-	канд.іспит
Методологічні основи наукових досліджень	100	100	-	-	канд.іспит
Організація та проведення навчально-виховного процесу, методичної, наукової, та науково-технічної діяльності	100	30	70	-	залік
Організація наукових досліджень	100	30	70	-	залік
Нормативно-правові основи вищої освіти	30	-	-	-	залік
Нормативно-правові основи наукової та науково-дослідницької діяльності	30	-	-	-	залік
Педагогічна практика	50	25	20	5	висновок кафедри
Наукова практика	50	25	5	20	висновок лабораторії
Всього годин	1210	660	365	125	

Процес формування наукової та педагогічної складових загальної міждисциплінарної науково-педагогічної компетенції наочно продемонстровано в роботі [11]. В запропонованій методології підготовки акцент зроблено на перший рік навчання з метою формування в аспірантів та ад'юнктів методології науково-дослідних пошуків. Запізненням її впровадження пояснює як одну з ймовірних причину не своєчасний початок проведення дисертаційного дослідження здобувачами.

Міждисциплінарні зв'язки змісту програми (навчання) з кваліфікаційною роботою – дисертацією наочно представлена на рис. 2, і обговорювалися на міжнародній науково-технічній конференції (23 квітня 2011 р. м. Нижній Новгород) [13]

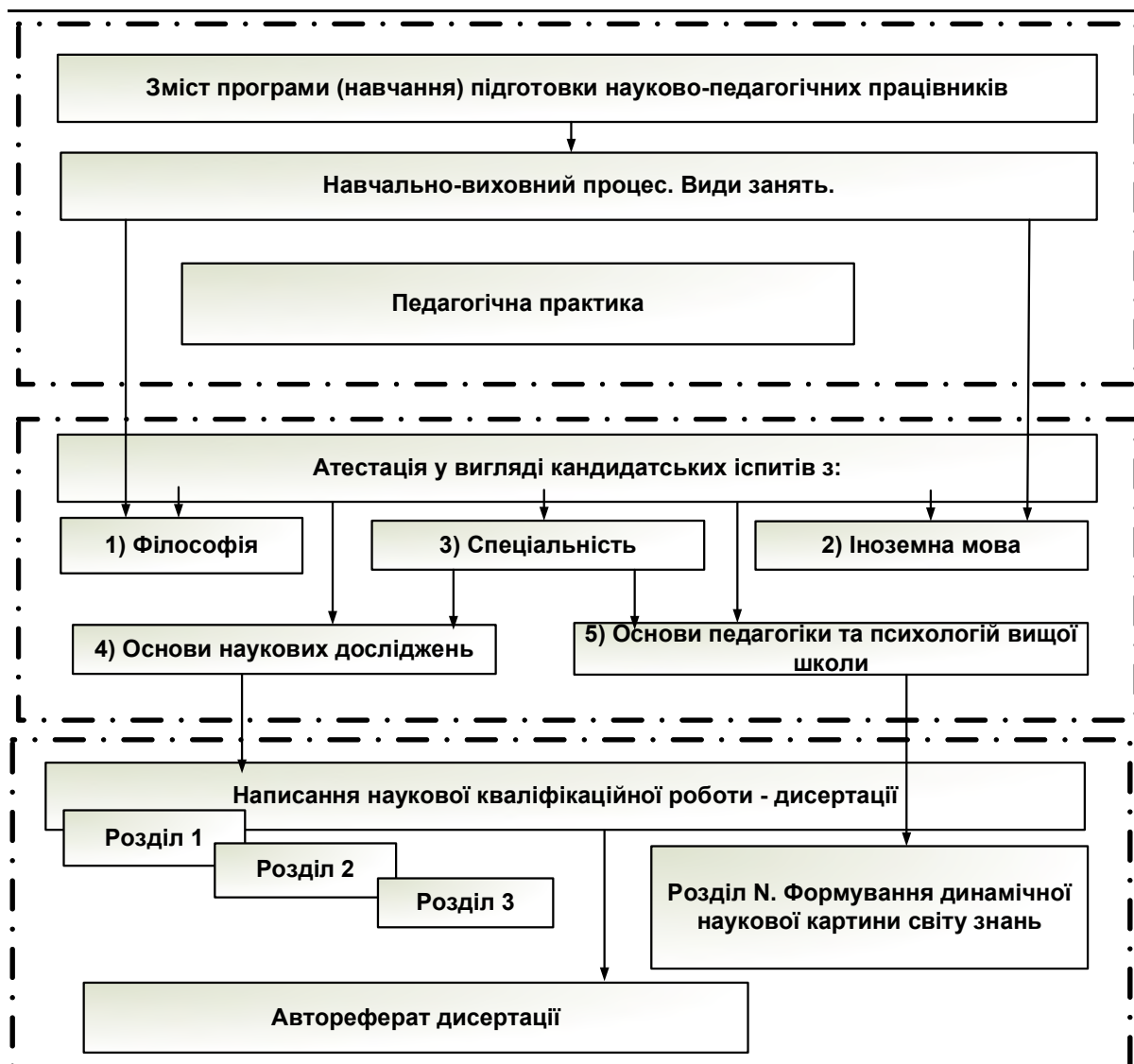

Рис. 2. Міждисциплінарні зв'язки змісту програми (навчання) зі структурою кваліфікаційної роботи

Автором в роботі [14] запропоновано ідею про необхідність в окремому розділі дисертації описати сформовану науково-педагогічну системи нових знань в навчально-виховному процесі. З філософського аспекту ця системи нових знань в навчально-виховному процесі є фракталу першого рівня порядку динамічної наукової картини світу знань вищого навчального закладу України [15].

Соціально-економічна оцінка. Запропонована сприятиме: підвищенню культурного рівня осіб; покращенню рівня праці; підвищенню рівня освіти випускників вищого навчального закладу України; рішенню проблеми варіативності між видами діяльності [12].

Висновки з дослідження. Запропонована ОПП методологічної компетентної моделі підготовки аспірантів, ад'юнктів, здобувачів не суперечить вимогам Законів України „Про вищу освіту” [5], „Про наукову

і науково-технічну діяльність” [8], Положення [1], Інструкції [2] та очевидній логіці педагогічних явищ.

Наукова новизна полягає в першій розробці проекту освітньо-професійної програми підготовки в запропонованій методологічній компетентній моделі підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в аспірантурі (ад’юнктурі) при вищого навчального закладу, науково-дослідному інституті.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Уточнення наповнення змістовних блоків таблиці та часовий розподіл.

Література

1. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. №309.
2. Інструкція про організацію підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у Збройних Силах України. Наказ Міністра оборони України та Міністра освіти і науки України від 30 червня 2000 р. №194/265 (зміни згідно Наказу Міністра оборони України та Міністра освіти і науки України №662/771 від 14.11.2006 р.)
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні (затверджена Указом Президента України 17 квітня 2001 р., №327/2002). – К., 2002.
4. Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ століття”). – К.: Райдуга, 1991. – 61 с.
5. Закон України „Про вищу освіту” // Голос України, 2002. – 5 березня.
6. Основні наукові напрями та найважливіші проблеми фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009–2013 роки. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України від 26.11.2009 №1066/609.
7. Козубцов І.М. Проблема збереження кадрових науково-педагогічних працівників у вищій військовій освіті України / І.М. Козубцов, Л.С. Козубцова, М.К. Козубцов // Повышение качества, надежности и долговечности технических систем и технологических процессов: Сборник трудов VIII Международной НТК, (5-12 декабря 2009 г., Египет г. Хургада). – Хмельницький: Хмельницький Національний ун-т, 2009. – С. 183 – 186. (укр., рус., англ.). – 978-966-330-076-4.
8. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” Верховна Рада України; Закон від 13.12.1991 № 1977-ХІІ.
9. Козубцов И.Н. Проблема подготовки молодых научно-педагогических кадров в аспирантуре / И.Н. Козубцов, Л.С. Козубцова // Научно-технический журнал „Новые технологии в образовании”. – Воронеж. Мастеринг, 2009. – №5. – С. 86 – 88. – ISSN 1815-6835.
10. Козубцов И.Н. Проблема подготовки молодых научно-педагогических кадров для высших военных учебных заведений в адъюнктуре / И.Н. Козубцов, Л.С. Козубцова // Становление и развитие военной педагогики в России; материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием, посвященной 85-летию со дня рождения выдающегося военного педагога и психолога Барабанщикова А.В. (7 – 9 октября 2009 г., г. Пенза). – Пенза. Пензенский государственный педагогический университет им.

- В.Г. Белинского, Военный университет Министерства обороны РФ, 2009. – С. 182 – 185.
11. Козубцов І.М. Оцінка адекватності міждисциплінарної науково-педагогічної практики наукових і науково-педагогічних кадрів / І.М. Козубцов // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка] – Спецвип. 8. – Ч. II Слов'янськ: СДПУ, 2012. – С. 83 – 87. – ISSN 2077-1827.
 12. Козубцов І.М. Проблема варіативності між науковою та науково-педагогічною видами діяльності військових вчених / І.М. Козубцов, Ю.В. Котова // Materiály VIII Mezinárodní vědecko-praktická konference «Věda a vznik – 2011/2012» – Díl 20. Pedagogika: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. – Stran 34 – 38.
 13. Козубцов І.Н. Диссертация научно-педагогического работника как элемент междисциплинарных исследований / І.Н. Козубцов // XVII Международная научно-техническая конференция «Информационные системы и технологии (ИСТ-2011)» (23 апреля 2011 г). – Нижний Новгород. Нижегородский государственный технический университет им. Р.Е. Алексеева, 2011. – С. 365 – 366. – Формат CD. Электронное издание. Гарнитура Times New Roman. Усл. печ. л. 28,0. Уч.-изд. л. 47,6. Тираж 300 экз. Заказ 2. – ISBN 5-93272-053-0.
 14. Козубцов І.М. Дисертація – як засіб формування науково-педагогічним працівником системи нових знань в навченому процесі / І.М. Козубцов // Сучасні проблеми радіотехніки та телекомунікацій «РТ - 2011»: Матеріали 7-ої міжнар. молодіжної наук.-техн. конф., Севастополь 11 — 15 квітня 2011 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Севастоп. нац. техн. ун-т; наук. ред. Ю.Б. Гімпілевич. — Севастополь: СевНТУ, 2011. — С. 434. – ISBN 978-966-2960-93-8.
 15. Козубцов І.М. Ієрархічна структура рівнів порядку розвитку науки в динамічній науковій картині світу знань : приклад фрактала України [Електронний ресурс] / І.М. Козубцов, Л.Ф. Мараховський // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2013. – № 2К. – Режим доступа: URL: <http://www.es.rae.ru/mino/162-1296> (дата обращения: 24.04.2013).

Г. Цветкова

доцент кафедри педагогіки вищої школи Донбаського Державного педагогічного університету

УДК 378.0011.3

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВИЩОЇ ШКОЛИ: СУТНІСНІ КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ

У статті доведено важливість відтворення повної та валідної моделі самовдосконалення викладача гуманітарних спеціальностей, охарактеризовано критерії, показники та рівні означеного явища, які є оптимальними межовими точками сформованості самовдосконалення та на які орієнтується технологія самовдосконалення викладачів